Zbierka súdnych rozhodnutí

UZNESENIE SÚDNEHO DVORA (piata komora)

z 15. októbra 2014*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Zásada ochrany legitímnej dôvery — Vnútroštátna právna úprava stanovujúca so spätnou účinnosťou zníženie nárokov na dôchodok — Výlučne vnútroštátna situácia — Zjavný nedostatok právomoci Súdneho dvora“

Vo veci C-246/14,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Corte dei conti, sezione giurisdizionale per la Regione Puglia (Taliansko) z 28. apríla 2014 a doručený Súdnemu dvoru 21. mája 2014, ktorý súvisí s konaním:

Vittoria De Bellis,

Diana Perrone,

Cesaria Antonia Villani

proti

Istituto Nazionale di Previdenza per i Dipendenti dell’Amministrazione Pubblica (Inpdap),

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda piatej komory T. von Danwitz (spravodajca), sudcovia A. Rosas, E. Juhász, D. Šváby a C. Vajda,

generálny advokát: M. Wathelet,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vo veci sa rozhodne odôvodneným uznesením v súlade s článkom 53 ods. 2 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora,

vydal toto

Uznesenie

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu zásady ochrany legitímnej dôvery.

* Jazyk konania: taliančina.

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pani V. De Bellisovou, pani D. Perroneovou a pani C. A. Villaniovou na jednej strane a Istituto Nazionale di Previdenza per i Dipendenti dell'Amministrazione Pubblica (Inpdap) (Národná inštitúcia sociálneho zabezpečenia pre úradníkov vo verejnej správe) na strane druhej, ktorý sa týkal nárokov uvedených osôb na dôchodok.

Právny rámec

Zákon č. 241/1990

3 Zákon č. 241 zo 7. augusta 1990 týkajúci sa nových noriem v správnej oblasti a práva na prístup k správnym dokumentom (GURI č. 192 z 18. augusta 1990, s. 7), zmenený a doplnený zákonom č. 15 z 11. februára 2005 (GURI č. 42 z 21. februára 2005, s. 4, ďalej len „zákon č. 241/1990"), v článku 1 ods. 1 stanovuje:

„Správna činnosť sleduje ciele stanovené zákonom a podlieha ekonomickým kritériám, kritériám efektivity, nestrannosti, verejnosti a transparentnosti podľa tohto zákona a iných ustanovení, ktorým podliehajú rozličné formy konaní, ako aj zásadám právneho poriadku Spoločenstva."

Zákon č. 335/1995

4 Článok 1 zákona č. 335 z 8. augusta 1995 o reforme povinného a doplnkového dôchodkového poistenia (riadna príloha ku GURI č. 190 zo 16. augusta 1995, ďalej len „zákon č. 335/95") v odseku 41 stanovuje:

„Právna úprava uplatniteľná na vyplácanie dôchodkov pozostalým po poistencovi, ktorý poberal dôchodok, platná v rámci systému všeobecného povinného poistenia, sa uplatní na všetky systémy, ktoré uvedený systém vylučujú alebo nahrádzajú. V prípade, že ide výlučne o maloleté, študujúce alebo práce neschopné deti, percentuálna sadzba dôchodku sa zvyšuje na 70 % len v prípade pozostalostných dôchodkov vyplácaných odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona. Súbeh sumy pozostalostného dôchodku a príjmov poberateľa je možný v rozsahu stanovenom v tabuľke F uvedenej v prílohe. Suma vyplývajúca zo súbehu príjmov uvedených v tomto odseku a kráteného pozostalostného dôchodku nesmie byť v žiadnom prípade nižšia ako suma, ktorú by poberala tá istá osoba, ak by jej príjem dosahoval hornú hranicu príjmovej kategórie bezprostredne nižšej, ako je tá, do ktorej spadá jej príjem. Limity pre súbeh sa neuplatnia v prípade, že poberateľ žije v domácnosti, ku ktorej patria aj maloleté, študujúce alebo práce neschopné deti v zmysle ustanovenia prvej vety tohto odseku. Toto ustanovenie sa nedotýka výhodnejších sociálnych dávok poberaných do dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona, pričom je však pre prípad budúcich zlepšení situácie stanovené ich započítanie."

Zákon č. 724/1994

5 Článok 15 zákona č. 724 z 23. decembra 1994 (riadna príloha ku GURI č. 304 z 30. decembra 1994, ďalej len „zákon č. 724/1994") v odseku 5 stanovuje:

„Ustanovenia týkajúce sa vyplácania osobitnej doplnkovej dôchodkovej dávky stanovené v článku 2 zákona č. 324 z 27. mája 1959, v znení zmien a doplnení, sa uplatnia len v prípade priamych dôchodkov vyplácaných do 31. decembra 1994 a zodpovedajúcich pozostalostných dôchodkov."

Zákon č. 296/2006

6 Zákon č. 296 z 27. decembra 2006 (riadna príloha ku GURI č. 299 z 27. decembra 2006, ďalej len „zákon č. 296/2006“) v odsekoch 774 a 776 svojho jediného článku stanovuje:

„774.
Rozšírenie pravidiel uplatniteľných na výplatu dôchodkov pozostalým po poistencovi, ktorý poberal dôchodok, platných v rámci systému všeobecného povinného poistenia, na všetky systémy, ktoré tento systém vylučujú alebo nahrádzajú, stanovené v článku 1 ods. 41 [zákona č. 335/1995], sa musí vykladať v tom zmysle, že pri pozostalostných dôchodkoch splatných odo dňa nadobudnutia účinnosti [zákona č. 335/1995] bez ohľadu na dátum začatia vyplácania priameho dôchodku, sa osobitná doplnková dávka, ktorú pôvodný poberateľ už poberal a ktorá tvorí neoddeliteľnú súčasť celkovej sumy poberaného starobného dôchodku, započítava vo výške percentuálnej sadzby stanovenej pre pozostalostný dôchodok.

…

776. Článok 15 ods. 5 [zákona č. 724/1994] sa zrušuje.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

7 Žalobkyne v konaniach vo veci samej poberajú riadny starobný dôchodok a pozostalostný dôchodok. Svojimi žalobami podanými na Corte dei conti, sezione giurisdizionale per la Regione Puglia, okrem iného žiadajú, aby im bol priznaný nárok na celú sumu osobitnej doplnkovej dávky a s ňou súvisiacich úrokov.

8 V rámci týchto konaní Istituto Nazionale di Previdenza per i Dipendenti dell'Amministrazione Pubblica (Inpdap) uviedla, že nárok na pozostalostný dôchodok vznikol žalobkyniam v konaní vo veci samej až od určitého dátumu po 16. auguste 1995. Z odseku 774 jediného článku zákona č. 296/2006 vyplýva, že článok 1 ods. 41 zákona č. 335/1995 sa má vykladať v tom zmysle, že pri pozostalostných dôchodkoch splatných od 17. augusta 1995 sa osobitná doplnková dávka musí bez ohľadu na dátum vzniku nároku na priamy dôchodok považovať za neoddeliteľnú súčasť starobného dôchodku.

9 Corte dei conti, sezione giurisdizionale per la Regione Puglia, v podstate uvádza, že odseky 774 a 776 jediného článku zákona č. 296/2006 mali za následok zrušenie práv na pozostalostné dôchodky, ktoré vyplývali z výkladu článku 15 ods. 5 zákona č. 724/1994 v jeho judikatúre. Tento súd zastáva názor, že jediným účelom odsekov 774 a 776 jediného článku zákona č. 296/2006 bolo ochrániť finančné záujmy talianskeho štátu. Natíska sa preto otázka, či sa zásada ochrany legitímnej dôvery uplatní pri existencii výkladových zákonov, ktoré so spätnou účinnosťou menia ustanovenia zakladajúce nároky dotknutých osôb v ich neprospech, a či môže čisto finančný motív predstavovať naliehavý dôvod všeobecného záujmu.

10 V tomto ohľade Corte dei conti, sezione giurisdizionale per la Regione Puglia, odkazuje na judikatúru Corte costituzionale. Corte costituzionale, ktorému boli na základe uznesenia Corte dei Conti, sezione giurisdizionale per la Regione Puglia a uznesenia Corte dei Conti, sezione giurisdizionale per la Regione Siciliana, položené otázky týkajúce sa ústavnosti odseku 774 jediného článku zákona č. 296/2006, rozhodol v rozsudku č. 74 z 12. marca 2008 tak, že uvedené otázky neboli opodstatnené. Okrem toho Corte costituzionale v rozsudku č. 1 z 5. januára 2011 týkajúcom sa zákona č. 335/1995 rozhodol, že zásada ochrany legitímnej dôvery sa nevzťahuje na právne vzťahy týkajúce sa starobných dôchodkov z verejných a súkromných systémov. Pri prijímaní zákona č. 335/1995 bolo cieľom zákonodarcu dosiahnuť harmonizáciu súkromného a verejného dôchodkového systému, ktorá mala vplyv na

štruktúru verejných výdavkov a vyrovnanosť rozpočtu, a zabezpečiť dodržanie povinností vyplývajúcich z práva Spoločenstva, ktoré súvisia s Paktom hospodárskej a finančnej stability, s cieľom prechodu na jednotnú európsku menu.

11 Pokiaľ ide o právomoc Súdneho dvora odpovedať na položené otázky, Corte dei conti, sezione giurisdizionale per la Regione Puglia uvádza, že článok 1 zákona č. 241/1990 obsahuje priamy a bezpodmienečný odkaz na zásady právneho poriadku Európskej únie, ktoré taliansky súd oprávňujú predložiť Súdnemu dvoru žiadosť o konkrétny výklad dôležitý pre vydanie jeho rozsudku. Súdny dvor vo svojich rozsudkoch Cicala (C-482/10, EU:C:2011:868) a Romeo (C-313/12, EU:C:2013:718) samozrejme usúdil, že článok 1 zákona č. 241/1990 neobsahuje priamy a bezpodmienečný odkaz na právo Únie. Vo veci samej – na rozdiel od vecí, v ktorých boli vydané oba tieto rozsudky – však nejde o povinnosť odôvodnenia, ale o zásadu ochrany legitímnej dôvery, ktorá sa uplatní jasne a bezpodmienečne bez toho, aby bola obmedzená vnútroštátnym právom.

12 Za týchto podmienok Corte dei conti, sezione giurisdizionale per la Regione Puglia, rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Má sa zásada ochrany legitímnej dôvery vykladať v tom zmysle, že bráni takej vnútroštátnej právnej úprave, akou je [zákon č. 296/2006], ktorá stanovuje, že Istituto di Previdenza nemôže vyplácať výhodnejšie pozostalostné dôchodky poberateľom pozostalostných dôchodkov vyplácaných po 17. auguste 1995, ktoré zodpovedajú starobným dôchodkom vyplácaným ich manželom do 31. decembra 1994, bez spresnenia, či v tomto zmysle existujú dôvody všeobecného záujmu?

2. Môže finančný motív predstavovať dôvod všeobecného záujmu na prijatie zákonov poskytujúcich autentický výklad, akým je zákon, o ktorý ide v konaní vo veci samej?“

O právomoci Súdneho dvora

13 Najprv treba konštatovať, že položené otázky sa týkajú výkladu zásady ochrany legitímnej dôvery vo výlučne vnútroštátnej situácii.

14 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že Súdny dvor nemá v zásade právomoc odpovedať na položenú prejudiciálnu otázku, pokiaľ je zjavné, že ustanovenie práva Únie, ktoré má Súdny dvor vyložiť, nemožno v danom prípade použiť (pozri v tomto zmysle rozsudok Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, C-139/12, EU:C:2014:174, bod 41 a citovanú judikatúru).

15 Súdny dvor má však právomoc rozhodnúť o návrhoch na začatie prejudiciálneho konania týkajúcich sa ustanovení práva Únie v situáciách, keď sa skutkový stav v konaní vo veci samej nachádza mimo rozsahu pôsobnosti práva Únie, avšak keď vnútroštátne právo odkazuje na obsah uvedených ustanovení práva Únie s cieľom stanoviť pravidlá uplatniteľné na výlučne vnútroštátnu situáciu dotknutého členského štátu (pozri najmä rozsudky Poseidon Chartering, C-3/04, EU:C:2006:176, bod 15; ETI a i., C-280/06, EU:C:2007:775, body 22 a 26; Salahadin Abdulla a i., C-175/08, C-176/08, C-178/08 a C-179/08, EU:C:2010:105, bod 48; Cicala, EU:C:2011:868, bod 17; Nolan, C-583/10, EU:C:2012:638, bod 45, ako aj Romeo, EU:C:2013:718, bod 21).

16 V prípade, že vnútroštátne právne predpisy prispôsobia riešenie situácií, ktoré nespadajú do pôsobnosti dotknutého aktu Únie, riešeniam upraveným uvedeným aktom, aby sa tak zabezpečila rovnosť zaobchádzania v prípade vnútroštátnych situácií a situácií upravených právom Únie, totiž existuje jasný záujem Únie na tom, aby sa v záujme vyhnutia sa budúcim rozdielnym výkladom poskytol rovnaký výklad ustanoveniam alebo pojmom prevzatým z práva Únie bez ohľadu na podmienky, za

akých sa majú uplatniť (pozri najmä rozsudky Salahadin Abdulla a i., EU:C:2010:105, bod 48; SC Volksbank România, C-602/10, EU:C:2012:443, body 87 a 88; Nolan, EU:C:2012:638, bod 46; Allianz Hungária Biztosító a i., C-32/11, EU:C:2013:160, body 20 a 21, a Romeo, EU:C:2013:718, bod 22).

17 Tak je to aj v prípade, keď sa dotknuté ustanovenia práva Únie stali na základe vnútroštátneho práva priamo a bezpodmienečne uplatniteľnými na takéto situácie (rozsudky Cicala, EU:C:2011:868, bod 19; Nolan, EU:C:2012:638, bod 47, a Romeo, EU:C:2013:718, bod 23). Naopak, nie je to tak v prípade, keď vnútroštátne právne predpisy umožňujú vnútroštátnemu súdu odchýliť sa od ustanovení práva Únie, ako ich vykladá Súdny dvor (pozri v tomto zmysle rozsudky Kleinwort Benson, C-346/93, EU:C:1995:85, body 16 a 18, a Romeo, EU:C:2013:718, bod 33 a citovaná judikatúra).

18 Pokiaľ ide o článok 1 zákona č. 241/1990, na ktorý odkazuje Corte dei conti, sezione giurisdizionale per la Regione Puglia, Súdny dvor už rozhodol, že tento článok neobsahuje odkaz na právo Únie v zmysle vyššie uvedenej judikatúry Súdneho dvora, ktorý Súdnemu dvoru umožňuje odpovedať na otázky týkajúce sa výkladu práva Únie v rámci výlučne vnútroštátnych sporov (pozri rozsudky Cicala, EU:C:2011:868, a Romeo, EU:C:2013:718).

19 Okrem toho Corte dei conti, sezione giurisdizionale per la Regione Puglia, nepredložil žiadny dôkaz, ktorý by Súdnemu dvoru umožnil dospieť k záveru, že má právomoc odpovedať na položené otázky. Samotná skutočnosť, že tieto otázky sa týkajú zásady ochrany legitímnej dôvery a nie povinnosti odôvodnenia, ako vo veciach, v ktorých boli vydané rozsudky Cicala (EU:C:2011:868) a Romeo (EU:C:2013:718), nemôže tento záver zmeniť.

20 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že v súlade s článkom 94 písm. c) Rokovacieho poriadku Súdneho dvora musí návrh na začatie prejudiciálneho konania obsahovať uvedenie dôvodov, pre ktoré sa vnútroštátny súd rozhodol položiť otázku o výklade alebo platnosti určitých ustanovení práva Únie, ako aj súvislosti, ktoré vnútroštátny súd vidí medzi týmito ustanoveniami a svojou právnou úpravou uplatniteľnou vo vnútroštátnom konaní. Toto uvedenie dôvodov rovnako ako stručné zhrnutie relevantných skutočností požadované článkom 94 písm. a) uvedeného rokovacieho poriadku musí umožniť Súdnemu dvoru, aby okrem prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania overil aj svoju právomoc odpovedať na položenú otázku (uznesenie Părva Investicionna Banka a i., C-488/13, EU:C:2014:2191, bod 25).

21 So zreteľom na vyššie uvedené úvahy treba na základe článku 53 ods. 2 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora konštatovať, že Súdny dvor zjavne nemá právomoc odpovedať na otázky, ktoré položil Corte dei conti, sezione giurisdizionale per la Regione Puglia.

O trovách

22 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol:

Súdny dvor Európskej únie zjavne nemá právomoc odpovedať na otázky položené rozhodnutím Corte dei conti, sezione giurisdizionale per la Regione Puglia (Taliansko), z 28. apríla 2014 (vec C-246/14).

Podpisy